ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު

ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާސާ

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2020/HC-A/31
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:
  - * ނަން: ޕްރޮސެކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
  - * ދާއިމީ އެޑްރެސް: ޕްރޮސެކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
  - * މިހާރުގެ އެޑްރެސް: ޕްރޮސެކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތް:
  - * ނަން: އިސްމާޢީލް ސަޢީދު
  - * އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު: A131504
  - * ދާއިމީ އެޑްރެސް: މ. ބަހާރުބަހާރުގެ / ސ. ފޭދޫ
  - * މިހާރުގެ އެޑްރެސް: މ. ހަވީރީހިނގުން ގެ / ސ. ފޭދޫ
- ޝަރީޢަތް ހިނގުނު ތާރީޚު: 05 ޖުމާދަލްއާޚިރާ 1441 / 30 ޖަނަވަރީ 2020
- ނިޔާ ތާރީޚު: 14 ރަޖަބު 1441 / 09 މާރިޗު 2020
- އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ކޯޓު އަމުރު: ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2020/158 އަމުރު
  - * ނިންމި ކޯޓު: ޖުވެނައިލް ކޯޓު
  - * ފައިސަލާގެ ބާވަތް: ކޯޓު އަމުރު
  - * ނިންމި ތާރީޚު: 18 ޖަނަވަރީ 2020
- ފައިސަލާކުރި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޤާމު:

ފަނޑިޔާރު ޢަލީ ސަމީރު   ފަނޑިޔާރު ޝުޖާޢު އުޘްމާން   ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުލްޣަނީ މުޙައްމަދު

(ރިޔާސަތު)

- **ދަޢުވާގެ ޚުލާޞާ:**

މިއީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2020/158 ކޯޓު އަމުރު އެ ކޯޓުން ނެރެފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކާ ޚިލާފުކަމަށް ބުނެ އެ އަމުރު އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނަރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ބެލިފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގައި ދަޢުވާރައްދުވާ ފަރާތަކީ މ.ޒަމްޒަމްގެ / އިސްމާޢީލް ސަޢީދު (ދ.ރ.ކާޑު ނަންބަރު: A131504) އެވެ.

- **ވާހަކަ ކުރުކޮށް ނުކުތާތައް:**

01. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2020/158 ކޯޓު އަމުރަށް ބަލާއިރު، އެ އަމުރަކީ، މ.ޒަމްޒަމްގެ / އިސްމާޢީލް ސަޢީދުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތު ކުރެވިފައިވާ ދިވެހިރާއްޖެއަށް މަސްތުވާތަކެތި އެތެރެކުރުން، މަސްތުވާތަކެތި ވިޔަފާރިކުރުން، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުން އަދި ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ގެންގުޅުން ފަދަ ކުށްތަކުގެ މައްސަލަތަކުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުއަމުރުތަކެއް އެ ކޯޓު އަމުރުން އެންގޭނެ ކަމަށް ނިންމަވާފައެވެ.

02- ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2020/158 ކޯޓު އަމުރު ނެރުއްވާފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކާ ޚިލާފުކަމަށް ބުނެ އެ އަމުރު އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނަރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން 03 (ތިނެއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅައި އިސްތިއުނާފުކޮށްފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ސާމިޢީންގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަ ދައްކާފައިވެއެވެ.

- ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ: ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2020/158 ކޯޓް އަމުރަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު: 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާއި، އެޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާއާއި، އެޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާއާއި ޚިލާފަށް ނެރެފައިވާ އަމުރެއްކަމަށްބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

- ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ: ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2020/158 ކޯޓް އަމުރަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 63 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަކާނުލައި ނެރުއްވާފައިވާ އަމުރެއްކަމަށްބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ

- ތިންވަނަ ނުކުތާއަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި "މަތީ މަރުޙަލާގެ ކޯޓުތަކުން ނިންމާ ނިންމުންތަކަށް އެއަށްވުރެ ދަށު މަރުޙަލާގެ ކޯޓުތަކުން ތަބާވާންވާނެ" ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، އެ އުސޫލަށް ރިޢާޔަތް ނުކުރައްވައި އަމުރު ނެރެފައިވާކަމަށްބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

3- ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2020/158 ކޯޓް އަމުރާއި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން އެ އަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކާއި އެނުކުތާތަކާ ގުޅިގެން ދެ ފަރާތުން ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކާއި މައްސަލައާއި ގުޅުންހުރި ލިޔެކިޔުންތަކާއި، ގުޅުންހުރި ޤާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތަކަށް ބަލާއިރު އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ސަރީޙަކަށް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

(ހ) ފުރަތަމަ ކަމަކީ: 2019 ޑިސެމްބަރު 11 ވަނަ ދުވަހު [illegible] / [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭއަށް [illegible]

މ.ހަވީރީމަންޒިލު ގޭގެ އެއިޓްތު އަދި ނައިންތު ފްލޯރުގައި މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުން ގެންގުޅެ އެތަކެތީގެ ވިޔަފާރިކުރާކަމަށް ޕޮލިސް އިންޓެލިޖެންސްއިން ދިން މަޢުލޫމާތާއި ގުޅިގެން 2019 ޑިސެމްބަރު 11 ވަނަ ދުވަހުގެ 16:57 ހާއިރު ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން މ.ޖަމްޖަމްގެ / އިސްމާއީލް ޝަރީފް ހައްޔަރުކުރުމަށްފަހު [illegible] ކުރުމުންނާއި ދިރިއުޅޭކަމަށްބުނާ މ.ހަވީރީމަންޒިލު ގޭގެ 08 ވަނަ ފްލޯރުގެ އެޕާޓްމަންޓާއި 09 ވަނަ ފްލޯރުގެ އެޕާޓްމަންޓް ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން އިސްމާއީލް ޝަރީފް އާއި [illegible] / އަރްޝާން ރަޝީދު ޙާޟިރުގައި [illegible] ސާޗްކުރުމުން ވިން އެތަނުން މަސްތުވާތަކެތިކަމަށް ޝައްކުކުރެވޭ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މަސްތުވާތަކެތި އެތެރެކުރުން، މަސްތުވާތަކެތި ޓްރެފިކްކުރުން، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުން އަދި ޤަވާޢިދާ ޚިލާފަށް [illegible] [illegible] އެތަކެތި [illegible] [illegible] މައްސަލައިގައި، އިސްމާއީލް ޝަރީފް ބަންދުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްމާއީލް ޝަރީފްގެ [illegible] [illegible] [illegible] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MF/2020/162 "[illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible]" އިން އިސްމާއީލް ޝަރީފް ބަންދުގައި ބަހައްޓައި ދިނުމަށް އެދުމުން، އިސްމާއީލް ޝަރީފްގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކޮށްފައިވާ [illegible] މައްސަލައިގައި، [illegible] [illegible] [illegible] މިމައްސަލައިގެ ތަޙްޤީޤުގެ ބަންދުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވަނަ ފަހަރަށް [illegible] [illegible] އިސްމާއީލް ޝަރީފް ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް 18 ޖަނަވަރީ 2020 ދުވަހު ކްރިމިނަލް ކޯޓުން އަމުރުކުރައްވައިފައެވެ.

(ހ) [illegible] [illegible]، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 59 ވަނަ މާއްދާއި، އެޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު، ކުށުގެ ތަޙުޤީޤުގައި ބަންދުކުރުމަށް [illegible] ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ ކުރިން އެކަން ކުރިކަމަށް ތުހުމަތު [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި [illegible]

ދޫކޮށްލައިފިނަމަ، މުޖުތަމަޢަށް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވެދާނެކަމަށް ބެލެވޭނަމަ، އެމީހަކު ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ފަނޑިޔާރު އަމުރު ކުރަންވާނެކަން އެނގެން އޮންނައިރު، ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހާ ބަންދުކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިންކަން ނުވަތަ ނޫންކަން ކަނޑައެޅުމުގައި، ކުށުގެ ބާވަތާއި ކުށުގެ ކުޑަބޮޑުމިނަށް ބަލަންޖެހޭކަމާއި،

ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައަށް ބަލާއިރު، [illegible] ޝަރީޢަތުގެ [illegible] [illegible] [illegible]، މަސްތުވާތަކެތި [illegible] ކުރުމުގެ ކުށް [illegible]، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި މަސްތުވާތަކެތި [illegible] ކުރުމުގެ ކުށަކީ ޖިނާއީ [illegible] ކުށުގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި މަސްތުވާތަކެތި [illegible] ކުރުމުގެ މުޖުތަމަޢަށް ނުރައްކާތެރި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/SC-A/33 ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 145-J/MF/2020/162 "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]،

އެހެންކަމުން [illegible] ޝަރީޢަތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

(ނ) ދިފާޢުގެ ފަރާތުން، ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާގައިވާ މައްސަލައަކާއި ގުޅިގެން ދަށުކޯޓަށް ހުށަހެޅި ހިނގަމުންދާ ޝަރީޢަތްތަކުގައި އިސްތިސްނާއީ ޙާލަތްތަކުގައި މެނުވީ ހައިކޯޓުން ބަންދުގެ މުއްދަތު ޖަހުމަކީ، އެމައްސަލައެއްގެ މައްޗަށް ދަށު ކޯޓުން ނިންމާ ނިންމުން އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ކުރިން އެމައްސަލައިގެ މަރުޙަލާގެ ތަޙްޤީޤު ހައިކޯޓުން ބަލާ ބެލުމަކާއި، ހުށަހެޅިފައިވާ ދައުލަތުގެ މައްސަލައަށް ދަށުކޯޓުން ގޮތްތަކެއް ނިންމުމުގެ ކުރިން އެމައްސަލާ އެ ގޮތަށް ހުރިހާ ހައިކޯޓުން ވަޒަންކުރުން އެހެންކަމުގެ މައްސަލަ ބަލަހައްޓާ ދި ނުވަތަ ބެލެހެއްޓެނީ ދުވަސް ނިޔާކަން ބެލުމުގެ ގޮތް ކަނޑައެޅުމަށް، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ނިޔާއި ހިނގާ ކަމުގެ އެއްބަސް، ހަމަ އިސްތިސްނާއީ ޙާލަތްތަކުގައި ހިނގަމުންދާ ޝަރީޢަތްތަކުގައި ދަށު ކޯޓުން ބަންދުގެ މުއްދަތު ޖަހުމަކީ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ހައްގު ނުލިބޭ އަސާސީ ޙައްޤެއް ކަމަށާއި، އެހެންކަމުން، ހިނގަމުންދާ ޝަރީޢަތްތަކުގައި ވަކިން ބަންދުކުރުމުގެ ދަށުކޯޓުން ނިންމާ ނިންމުންތައް ހައިކޯޓުން ބަލައިދެވޭނެ، އަދި އެފަދަ ބަންދުގެ އަމުރުތަކަށް އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ޙައްގު ލިބިގެންވާ، އިސްތިއުނާފުތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، އެމައްސަލައިގައި ބަންދުކުރުމުގެ ގޮތުގައި ނިންމުމަކީ ދަށު ކޯޓުން ނިންމަން ޖެހޭ ނިންމުމެއްކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/HC-A/279 ފަސްކުރެވުނު ކަމަށްގައި ކަނޑައަޅާފައިވާކަން އެދިގެން އެދުނުކަމެވެ.

(ރ) ދައުލަތުގެ ފަރާތުން، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވިދިޔަ ސަބަބުތަކެއް އެފަދައިން ހުރުމުން މިމައްސަލަ ޝަރީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންނަށް އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ކުރިން ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2020/158 ކޯޓު އަމުރަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ކަމަށާއި، ނަމަވެސް އިސްތިއުނާފު ސަރުކާރުގެ މައްސަލަ ތަޙްޤީޤު ކުރުމުގެ މައްސަލައަކީ ކުރިމިނަލް ކޯޓުން ދިނުމަށް ހުށަހެޅި ސަރަޙައްދުގައި އެއް މައްސަލައެއް ކަމުން، އެ މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފު ސަރުކާރުގެ ބަންދުކުރުމުގެ ގޮތުގައި ނިންމަންޖެހޭނީ އަދި މައްސަލަ ބަލާ ކޯޓުން، އަދި މައްސަލަ ބަލާ ވަކި އިސްތިސްނާއީ ޙާލަތްތަކުގައި، އިސްތިއުނާފު ސަރުކާރު ބަންދުގައި ބަހައްޓަން

އޮތީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހަޅައިފިނަމަ، އިސްވެ ފާހަގަ ކުރެވިދިޔަ ކަންކަމުގެ އަލުގައި ޙުކުމް ކަނޑައަޅަން ޖެހޭނެ ކަމުގައެވެ.

- **ޙުކުމް:**

ދެންފަހެ އިސްވެ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގައި ބަޔާންކުރެވުނު ކަންކަން އެގޮތުން ހުކުމުން ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2020/158 ކޯޓު އަމުރުން މ.ޗަމްޗަމްގެ / އިސްމާޢީލް ޝަރީފު (ދ.ރ.ކާޑު ނަންބަރު: A131504) ޝަރުޠުން ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް ނިންމި ނިންމުން ބާޠިލުކޮށް، އިސްމާޢީލް ޝަރީފުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތު ކުރެވިފައިވާ ކުށުގެ މައްސަލައިގައި ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް މިހާރު ހުށަހަޅާ ޝަރީޢަތުގައި އޮތް މައްސަލައެއް ކަމުން، އިސްމާޢީލް ޝަރީފު ބަންދުގައި ބަހައްޓައިގެން އޮތީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ދައުވާ ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް އަލުން ހުށަހަޅައިފިނަމަ، މި ޤަޟިއްޔާގައި ފާހަގަކުރެވިދިޔަ ކަންކަމުގެ އަލުގައި، އެކޯޓަށް މިމައްސަލަ ހުށަހަޅާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 05 (ފަހެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މ.ޗަމްޗަމްގެ / އިސްމާޢީލް ޝަރީފު (ދ.ރ.ކާޑު ނަންބަރު: A131504)ގެ ބަންދާ ގުޅޭ ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ގޮތެއް ނިންމުމަށް އަންގާ އަމުރުކޮށްފީމެވެ.